

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ઋષિકેશ શર્મા

વિરુદ્ધ

સરોજ શર્મા

નવેમ્બર ૨૧, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિશ્રી ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણન અને ન્યાયમૂર્તિશ્રી તરુણ ચટર્જી]

હિંદુ કાયદો:

હિંદુ લગ્ન કાયદો; કલમ ૨૮:

પતિએ માનસિક કૂરતા અને ત્યાગના આધારે લગ્ન વિરહેદ માટે અરજી દાખલ કરી-ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી-પ્રથમ અપીલ હાઈકોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી-અપીલ પર, યોજવામાં આવી:પતિ અને પત્ની બંને અલગ રહે છે અને છેલ્લા ૪૯ વર્ષથી કામ કરે છે-પત્ની વારંવાર તેના પતિ સામે ફોજદારી કેસ કરે છે-લગ્નજીવનમાંથી જન્મેલું એકમાત્ર બાળક પહેલેથી જ લગ્નમાં આપવામાં આવ્યું છે-પક્ષકારોને ફરીથી એક સાથે રહેવાની કોઈ શક્યતા વિના લગ્ન અનિશ્ચિત રીતે તૂટી ગયા છે-બંને પક્ષકારોને એક સાથે રહેવા માટે દબાણ કરવાથી કોઈ ઉપયોગી હેતુ પૂરો થશે નહીં કારણ કે તેઓએ મુકદ્દમામાં જીવનનો મૂલ્યવાન ભાગ ગુમાવ્યો છે-સંજોગોમાં, છૂટાછેડાનો હુકમનામું આપવું યોગ્ય રહેશે જેથી તેઓ તેમના જીવનનો શાંતિપૂર્ણ રીતે બાકી રહેલો ભાગ જીવી શકે-પતિની તરફેણમાં આપવામાં આવેલ લગ્નના વિસર્જનનો હુકમનામું.

અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદીએ વર્ષ ૧૯૭૨માં હિન્દુ વિધિઓ અને રિવાજો અનુસાર લગ્ન કર્યા હતા.લગ્નના ત્રણ વર્ષ પછી લગ્નજીવનમાંથી એક દીકરીનો જન્મ થયો હતો.તેમની વચ્ચેની ગેરસમજને કારણે પ્રતિવાદી-પત્નીએ વર્ષ ૧૯૮૧ થી તેના પતિથી અલગ રહેવાનું શરૂ કર્યું અને તેના પતિ સામે ઘણી ફોજદારી કાર્યવાહી પણ દાખલ કરી.વર્ષ ૧૯૮૯ માં, પતિએ માનસિક કૂરતા અને પ્રતિવાદીએ તેને ત્યજી દેવાના આધારે લગ્નના વિસર્જનના હુકમનામા માટે અરજી દાખલ કરી હતી.ટ્રાયલ કોર્ટ:અરજી ફગાવી દીધી.પતિ દ્વારા હિન્દુ મેરેજ એક્ટની

કલમ ૨૮ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને હાઈકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી.એટલે વર્તમાન અપીલ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું:એલ.૧.તાત્કાલિક કિસ્સામાં લગ્ન અપરિવર્તનીય રીતે તૂટી જાય છે અને પક્ષો ફરીથી સાથે રહેવાની કોઈ શક્યતા નથી.બંને પક્ષોએ ૪૯ વર્ષ પૂરા કર્યા છે અને અલગ રહે છે અને કામ કરે છે.[૨૪૭-ડી-ઈ]

૧.૨.પ્રતિવાદી-પત્ની સાથે વારંવાર તેના પતિ સામે ફોજદારી કેસ દાખલ કરવાનો મુકદ્દમાનો ઇતિહાસ હોવાથી, અપીલકર્તા જે અદાલતો દ્વારા મળી આવ્યું છે તે સાબિત કરી શકાયો નથી.આ સિવાય, ૧૯૭૫માં લગ્નમાં જન્મેલું એકમાત્ર સંતાન પહેલેથી જ લગ્નમાં આપવામાં આવ્યું છે.આવા સંજોગોમાં, ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાની તરફેણમાં તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરવો વાજબી ન હતો.[૨૪૭-ઈ-એફ]

૧.૩.જો કે, પક્ષો માટે સાથે રહેવું શક્ય બનશે નહીં અને બંને પક્ષોને સાથે રહેવા માટે મજબૂર કરવાનો કોઈ હેતુ નથી.તેથી કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં

શ્રેષ્ઠ માર્ગ એ છે કે છૂટાછેડાનો હુકમનામું પસાર કરીને લગ્નને વિસર્જન કરવું જેથી ૧૯૮૧ થી મુકદ્દમો લડી રહેલા અને જીવનનો મૂલ્યવાન ભાગ ગુમાવનારા પક્ષો તેમના જીવનના બાકીના ભાગમાં શાંતિપૂર્ણ રીતે જીવી શકે.(૨૪૭-જી-એચ; ૨૪૮-એ)

૨. જોકે, પતિ પત્નીને કાયમી ખોરાકી તરીકે એક સામટી રકમ ચૂકવવા તૈયાર હતો, પરંતુ પત્ની તે સ્વીકારવા તૈયાર નહોતી, તેમ છતાં, તેણે તેના પતિ સાથે રહેવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી છે.આ તબક્કે અને આ અંતર પર તેના પતિ સાથે રહેવાની તેની ઈચ્છા વાસ્તવિક નથી.તેથી, પત્ની દ્વારા કરવામાં આવેલ સૂચન સ્વીકારવામાં આવતું નથી.પરિણામે, પતિ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ માન્ય છે.પતિની તરફેણમાં લગ્ન વિચ્છેદનો હુકમનામું હશે.[૨૪૮-બી-સી]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૨૦૦૬ની સિવિલ અપીલ ૫૧૨૯.

મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૧૯/૪/૨૦૦૫ તારીખના ચુકાદા અને આદેશમાંથી, ૧૯૯૯ના એફ. એ. નંબર ૧૪માં ગ્વાલિયર ખાતેની બેન્ચ.

અપીલકર્તાની તરફેણમાં એ. કે. ચિતાલે, નીરજ શાન્ના અને વિકાંત સિંહ સૈસ છે.

પ્રતિવાદી માટે એસ. એસ. દહિયા, કે. કે. સૈદ, એમ. એસ. બક્ષી, એલ. કે. દહિયા અને દેબાશીષ મિશ્રા.

ન્યાયાધીશ ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણન દ્વારા આ ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો. રજા આપવામાં આવી છે.

પતિ આપણી સામે અપીલકર્તા છે.પ્રતિવાદી તેની પત્ની છે.તેઓએ વર્ષ ૧૯૭૨ માં હિન્દુ વિધિઓ અને રિવાજો અનુસાર લગ્ન કર્યા.લગ્નના ત્રણ વર્ષ પછી લગ્નથી એક દીકરીનો જન્મ થયો હતો.તેમની વચ્ચેની ગેરસમજને કારણે પ્રતિવાદીએ વર્ષ ૧૯૮૧ થી તેના પતિથી અલગ રહેવાનું શરૂ કર્યું અને તે સામાજિક વન વિભાગમાં કામ કરી રહ્યો છે.પ્રતિવાદીએ તેના પતિ સામે ઘણી ફોજદારી કાર્યવાહી પણ દાખલ કરી હતી જેની સાથે અમે આ અપીલમાં સંબંધિત નથી.

વર્ષ ૧૯૮૯ માં અપીલકર્તાએ માનસિક ક્ષૂરતાના આધારે લગ્નના વિસર્જનના હુકમનામા માટે અરજી દાખલ કરી હતી અને પ્રતિવાદીએ તેને કોઈ વાજબી કારણ વગર છોડી દીધો હતો.ગ્વાલિયરના જિલ્લા ન્યાયાધીશે પતિ દ્વારા લગ્ન વિરુદ્ધ માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને ફગાવી દીધી હતી.અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટમાં પ્રથમ અપીલ દાખલ કરી હતી સેક. ૨૮ હિંદુ મેરેજ એક્ટ. હાઈકોર્ટે પણ અરજદારની અરજી ફગાવી દીધી હતી.તેથી અપીલકર્તાએ ઉપરોક્ત અપીલમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવ્યો છે.

અમે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એ. કે. ચિતાલે અને પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. એસ. દહિયાને સાંભળ્યા અને ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ બંને દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદાનો અભ્યાસ કર્યો.તે વિવાદમાં નથી કે પ્રતિવાદી વર્ષ ૧૯૮૧થી અલગ રહે છે.જોકે હાઈકોર્ટ દ્વારા તારણ આપવામાં આવ્યું છે કે પત્ની છેલ્લે તેના પતિ સાથે ૨૫/૩/૧૯૮૯ સુધી રહી હતી, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ અનુસાર આ તારણ સાચું નથી.પક્ષકારો વચ્ચેના અનેક મુકદ્દમાઓને ધ્યાનમાં રાખીને તેણી માટે પતિ સામે ફોજદારી કેસ ચલાવવો અને તે જ સમયે તેના પતિ સાથે રહેવાનું શક્ય નથી.તાત્કાલિક કિસ્સામાં લગ્ન અપરિવર્તનીય રીતે તૂટી જાય છે અને પક્ષો ફરીથી સાથે રહેવાની કોઈ શક્યતા નથી.બંને પક્ષોએ ૪૯ વર્ષ પૂરા કર્યા છે અને ૧૯૮૧થી અલગ રહીને સ્વતંત્ર રીતે કામ કરી રહ્યા

છે.પ્રતિવાદી-પત્ની સાથે વારંવાર અપીલકર્તા સામે ફોજદારી કેસ દાખલ કરવાનો મુકદ્દમાનો ઇતિહાસ છે, જેને અદાલતો દ્વારા સાબિત કરી શકાયો નથી.આ સિવાય, ૧૯૭૫માં લગ્નમાં જન્મેલું એકમાત્ર સંતાન પહેલેથી જ લગ્નમાં આપવામાં આવ્યું છે.આવા સંજોગોમાં ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાની તરફેણમાં તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરવો વાજબી ન હતો.આ ઉપરાંત, પત્નીએ તેના પતિ સામે કેટલાક આક્ષેપો પણ કર્યા છે, કે પતિએ પહેલેથી જ બીજા લગ્ન કરી લીધા છે અને લેખિત નિવેદનમાં જણાવ્યા મુજબ તે બીજી મહિલા સાથે રહે છે.ઉચ્ચ અદાલતે પ્રતિવાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા આરોપોને પણ ધ્યાનમાં લીધા નથી જે વારંવાર કરવામાં આવ્યા છે અને અદાલતો દ્વારા વારંવાર પાયાવિહોળા સાબિત થયા છે.

અમારા મતે પક્ષો માટે સાથે રહેવું શક્ય નહીં બને અને તેથી બંને પક્ષોને સાથે રહેવા માટે મજબૂર કરવાનો કોઈ હેતુ નથી.તેથી અમારા મતે શ્રેષ્ઠ માર્ગ એ છે કે છૂટાછેડાનો હુકમનામું પસાર કરીને લગ્નને વિસર્જન કરવું જેથી ૧૯૮૧ થી મુકદ્દમો લડી રહેલા અને જીવનનો મૂલ્યવાન ભાગ ગુમાવનારા પક્ષો તેમના જીવનના બાકીના ભાગમાં શાંતિપૂર્ણ રીતે જીવી શકે.

છેલ્લી સુનાવણી દરમિયાન પતિ-પત્ની બંને કોર્ટમાં હાજર હતા.પતિ તૈયાર હતો અને પત્નીને કાયમી ખોરાકી તરીકે એક સામટી રકમ ચૂકવવા તૈયાર

હતો.પત્ની લમ્પસમ સ્વીકારવા તૈયાર નહોતી પરંતુ તેમ છતાં તેણે તેના પતિ સાથે રહેવાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી હતી.અમારો અભિપ્રાય છે કે આ તબક્કે અને આ અંતર પર તેના પતિ સાથે રહેવાની તેની ઇચ્છા વાસ્તવિક નથી.તેથી, અમે પત્ની દ્વારા કરવામાં આવેલા આ સૂચનને સ્વીકારી રહ્યા નથી અને તેને નકારી કાઢીએ છીએ.

પરિણામે, પતિ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ માન્ય છે.પતિની તરફેણમાં લગ્ન વિરોધનો હુકમનામું હશે.

કોઈ ખર્ચ નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be

authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.